

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΕΩΡΓΕΛΗΣ
ΖΑΜΠΕΤΑ ΡΑΜΦΟΥ
ΝΑΥΣΙΚΑ ΤΣΑΟΥΣΗ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΛΕΣΗΣ

Απόσπασμα από την ομιλία του Ελ. Βενιζέλου στο λαό (5 Σεπ. 1910), ενδεικτικό της στάσης του απέναντι στο πολιτειακό ζήτημα:

«Βενιζέλος: Οι εκλογείς εκλήθησαν προς συγκρότησιν Διπλής Αναθεωρητικής Βουλής.

Λαός: Συντακτική, θέλουμε Συντακτική ...

Βενιζέλος: Επαναλαμβάνω: Διπλής Αναθεωρητικής Βουλής

Λαός: Συντακτική

Βενιζέλος: Είπα!

Αναθεωρητικής

Λαός:... (σιγή)»

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΤΑ ΤΟ
ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 1911

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις που προκλήθηκαν στην Ελλάδα μετά την εκδήλωση του κινήματος στο Γουδί, την εμφάνιση του Ελευθερίου Βενιζέλου στο πολιτικό σκηνικό της χώρας, τη διάλυση της Α' Αναθεωρητικής Βουλής το 1910, την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1911 και τις συνταγματικές ρυθμίσεις στις οποίες προέβη η Β' Αναθεωρητική Βουλή.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

Στις 29 Σεπτεμβρίου 1910 ο βασιλιάς μετά την παραίτηση της κυβερνήσεως του Σ. Δραγούμη αναθέτει την εντολή στον Ελ. Βενιζέλο. Η νέα κυβέρνηση εξοπλισμένη με τη «δεδηλωμένη» εμπιστοσύνη του... Γεωργίου, ο οποίος δε δίστασε στην «ανακοίνωσή» του της 2ας. 10. 1910 να διακηρύξει ότι «εγκρίνει καθ' ολοκληρίαν τας γνώμας του κ. Βενιζέλου», εμφανίζεται στις 8 Οκτωβρίου στη Βουλή, αλλά στη συνεδρίαση της επόμενης μέρας ανακύπτει το θέμα αν ο βασιλιάς δικαιούται να διαλύσει την Αναθεωρητική Βουλή.

Η κυβέρνηση διαπιστώνει στη σχετική ψηφοφορία έλλειψη απαρτίας, την αξιολογεί ως εκδήλωση δυσπιστίας και σπεύδει να υποβάλει την παραίτησή της. Ο Γεώργιος δεν αποδέχεται την παραίτηση και η Βουλή, αν και χορηγεί τελικά ψήφο εμπιστοσύνης με ψήφους 208 επί 266 παρόντων, διαλύεται στις 12 Οκτωβρίου 1910. Ο βασιλιάς, γράφει ο Σ. Μαρκεζίνης, μέχρι την τελευταία στιγμή δεν ήθελε τη διάλυση. «Ο Βενιζέλος με πολλήν τέχνη επέτυχε να φτάσει εις την διάλυσιν εις την οποίαν αρχήθεν απέβλεπεν».

Γιώργος Αναστασιάδης, *Η συνταγματική μεταρρύθμιση*, Ελ. Βενιζέλος 1864-1936, Ε-Ιστορικά, σελ. 62

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

(Απόσπασμα επιστολής με συντάκτη τον Γεώργιο Α')

«Όσον αφορά τον κ. Βενιζέλο το μέλλον θα μας δείξει, αν είναι τόσο μεγάλης αξίας, όσον το υποθέτετε και αν κατέχη τα εφόδια, τα οποία του αναγνωρίζετε. Ελπίζω εις τον Θεόν ότι τοιαύτη θα είναι η πραγματικότητα και ότι θα υπηρετήσει ούτος την χώραν του και τον Βασιλέα του –εμέ ή τον υιόν μου– με πάσαν αφοσίωσιν, έχων προ οφθαλμών τα συμφέροντα της πατρίδος μας και την θέλησιν του λαού. Βεβαίως δεν είμαι εγώ εκείνος, όστις θα του παρεμβάλω δυσκολίας κατά την εκπλήρωσιν του καθήκοντός του. Θα τον βοηθήσω προς τούτο με όλας μου τας δυνάμεις, όταν επιστή η ώρα και κληθή εις την αρχή.»

Ρωμάνος Άθως, *Επιστολαί της Α.Μ του Βασιλέως Γεωργίου Α' 1909-1913*, Αθήναι 1935, σελ. 16-17

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ'

(Εις την κατωτέρω αγόρευσίν του εν τη νέα Βουλή ο Βενιζέλος καθορίζει το πώς αντιλαμβάνεται το ανορθωτικόν έργον και ποία τα όριά του)

Εφημερίς των Συζητήσεων της Βουλής –Συνεδρίασις 26 Φεβρουαρίου 1911

«[...] Εάν ήθελε τις αποβλέψει μόνον εις τας κυριώτερας των διατάξεων τούτων, ων ζητείται η αναθεώρησις –οποία είνε νομίζω η του άρθρου 3, το οποίον ζητείται να τροποποιηθή κατά τρόπον επιτρέποντα να επιτραπή και εις αλλοδαπόν η ανάληψις υπευθύνου διοικήσεως, η του άρθρου 5, η οποία μεταρρυθμίζεται κατά τρόπον τελειότερον προς εξασφάλισιν της προσωπικής ελευθερίας, η του άρθρου 56, η οποία κανονίζει τα της απαρτίας κατά τρόπον ευκολύνοντα το Σώμα τούτο όπως μη φθάση εις αδυναμίαν εκπληρώσεως της αποστολής του δια της αναπτυσσομένης κωλυσιεργίας, [...] και η του άρθρου 66, το οποίο καταργεί τα σφαιρίδια, επιτρέπον εις την νομοθετικήν εξουσίαν την εξεύρεσιν και άλλου τρόπου πρακτικώτερου εκλογής, καθίσταται τουτέστι δυνατή η εξεύρεσις εκλογικού συστήματος ανταποκρινομένου περισσότερον προς τας σημερινάς απαιτήσεις, [...] η του άρθρου 75, το οποίο αποδίδει την ισοβιότητα και εις τους εισαγγελείς, αντιεισαγγελείς, πταισματοδίκας και ειρηνοδίκας, [...] η του άρθρου 91, το οποίον επιτρέπει υπό ωρισμένας διατάξεις, εν περιπτώσει πολέμου ή επιστρατεύσεως, την κήρυξιν του στρατιωτικού νόμου, η του άρθρου 102, το οποίον εξασφαλίζει και διά συνταγματικής εγγύης από της εποχής της ιδρύσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας την μονιμότητα πάντων των δημοσίων υπαλλήλων.»

Οι ιστορικοί λόγοι του Ελ. Βενιζέλου, τόμος 1, σελίδα 43, έκδοσις εφημερίδος Νέος Κόσμος)

(Από το σχολικό βιβλίο να αξιοποιηθούν οι σελίδες 87-91)

Απάντηση

Στις 15 Αυγούστου 1909 ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος, μια μυστική ένωση αξιωματικών, οργάνωσε το κίνημα στο Γουδί και διατύπωσε μια σειρά αιτημάτων που αφορούσαν μεταρρυθμίσεις στο στρατό, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση και τη δημοσιονομική πολιτική. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος δεν εγκαθίδρυσε δικτατορία, αλλά προώθησε τα αιτήματά του μέσω της Βουλής. Υπό την πίεση λοιπόν του Συνδέσμου η Βουλή αποφάσισε την αναθεώρηση ορισμένων άρθρων του συντάγματος, προκηρύσσοντας εκλογές, από την οποίες προήλθε η Α' Αναθεωρητική βουλή. Οι εξελίξεις αυτές προκάλεσαν γενικότερες ζυμώσεις στο εσωτερικό της χώρας. Διάχυτη ήταν η αίσθηση ότι απαιτούνταν ριζικές αλλαγές στα πολιτικά δρώμενα, καθώς οι υπάρχοντες πολιτικοί σχηματισμοί δεν φαίνονταν ικανοί να ανταποκριθούν στις ανάγκες της κοινωνίας. Αυτό φάνηκε εξάλλου καθαρά στις εκλογές που διεξήχθησαν στις 8 Αυγούστου του 1910. Τα παλαιά κόμματα συνασπίστηκαν και –όπως ήταν φυσικό– κέρδισαν τις εκλογές λαμβάνοντας 211 έδρες (σε σύνολο 362), όμως εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπόλοιπη κατανομή των εδρών: 29 έδρες έλαβαν ανεξάρτητοι από τον χώρο των παλαιών κομμάτων και 122 ανεξάρτητοι εκσυγχρονιστές, οι οποίοι υπήρξαν φορείς νέων ιδεών εκφράζοντας το γενικό πολιτικό σύνθημα της «Ανόρθωσης» (με το οποίο ζητούσαν είτε την υλοποίηση των αιτημάτων των συντεχνιών, όπως εκφράστηκαν στα συλλαλητήρια του 1909 είτε την επίλυση του αγροτικού ζητήματος με την παροχή γης στους ακτήμονες).

Οι ανεξάρτητοι εκσυγχρονιστές που έλαβαν μέρος στις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910 συσπειρώθηκαν τελικά γύρω από το πρόσωπο του Ελ. Βενιζέλου, ο οποίος εξελέγη χωρίς να συμμετέχει στην προεκλογική αναμέτρηση. Το κόμμα του (κόμμα των Φιλελευθέρων), ένα κόμμα αρχών, ιδρύθηκε και τυπικά στις 22 Αυγούστου 1910 από μέ-

 φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ FRANCHISE

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Σωτήρος & Αθικιβιάδου 132

Τηλ.: 210 4112507, e-mail: info@poukamisas.gr

ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ: Ελ. Βενιζέλου & Μεγ. Αλεξάνδρου 161, Τηλ.: 210 5616810, **ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ:**

Ηπείρου 37, Τηλ.: 210 9312700, **ΑΙΓΑΛΕΟ:** Θηβών 425 & Αδριανουπόλεως 10, Τηλ.: 210 5319805,

ΑΜΦΙΑΛΗ: Κεφαλληνίας 8, Τηλ.: 210 4004200,

ΓΑΛΑΤΣΙ: Ελ. Βενιζέλου 16, Τηλ.: 210 2224000,

ΓΛΥΦΑΔΑ: Γούναρη 44 & Πόντου 87, Τηλ.: 210

9647806, **ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ:** Ελ. Βενιζέλου 72, Τηλ.: 210 4622920, **ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ:** Μινωταύρου

14, Τηλ.: 2810 245300, **ΚΑΛΛΙΘΕΑ:** Ελ. Βενιζέλου

188, Τηλ.: 210 9588891, **ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ:** Δημη-

τρακοπούλου & Σπετσών 38, Τηλ.: 210 4978027,

ΛΑΡΙΣΑ: Ρούσβεητ & Καποδιστρίου 1, Τηλ.: 2410

612660, **ΜΕΓΑΡΑ:** 28ης Οκτωβρίου 148, Τηλ.: 22960 24248, **ΜΟΣΧΑΤΟ:** Χρυσοστόμου Σμύρνης

124, Τηλ.: 210 9401137, **ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ:** Ελ. Βε-

νιζέλου 233 & Μάρκου Μπότσαρη 30, Τηλ.: 210

9883771, **ΝΙΚΑΙΑ:** Απαθείας & Διαμαντίδη 71,

Τηλ.: 210 4975777, **ΠΕΙΡΑΙΑΣ:** Σωτήρος & Αθικ-

βιάδου 132, Τηλ.: 210 4112506, **ΠΕΡΑΜΑ:** Λ. Ει-

ρήνης 177, Τηλ.: 210 4416454, **ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ:** Τζων

Κέννεντυ & Γιαννιτσών 122, Τηλ.: 210 5987116

λη της Εθνοσυνέλευσης. Ο Βενιζέλος φάνταζε ως πολιτικός που θα ανέτρεπε το παλαιοκομματικό σκηνικό: είχε να επιδείξει ήδη από τη θητεία του στην Κρήτη πολιτικούς αγώνες που οδήγησαν στη ρήξη και τη σύγκρουση με τον δευτερότοκο γιο του βασιλιά Γεωργίου, Γεώργιο Β', με κορυφαίο οπωσδήποτε γεγονός την επανάσταση στο Θέρισσο (1905). Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος, αλλά και μεγάλο μέρος της κοινωνίας, θεωρούσε πως ο Κρης πολιτικός διέθετε τα εχέγγυα για να προχωρήσει σε τολμηρές μεταρρυθμίσεις, γι' αυτό και τον κάλεσε στην Αθήνα με σκοπό να αναλάβει την πρωθυπουργία αλλά και να επιφέρει αλλαγές, ακόμη και σε επίπεδο πολιτειακό.

Παρόλα αυτά, στις προγραμματικές του δηλώσεις, όπως αυτές διατυπώθηκαν στην ομιλία του στην Αθήνα (5 Σεπτεμβρίου 1910), ο Ελ. Βενιζέλος δεν έθεσε πολιτειακό ζήτημα και υποστήριξε την αναθεώρηση του συντάγματος και όχι την ψήφιση νέου, προσφέροντας έτσι μια πρώτη στήριξη στο βασιλικό θεσμό, κάτι το οποίο δεν ξέφυγε από την προσοχή του ανώτατου πολιτειακού παράγοντα. Ο Γεώργιος ανταπέδωσε την κίνηση κι έτσι, μετά την παραίτηση της κυβέρνησης του Σ. Δραγούμη (6 Οκτωβρίου 1910), έδωσε στον Βενιζέλο την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης. Η νέα κυβέρνηση είχε βέβαια την εμπιστοσύνη του Γεωργίου, αλλά από την άλλη αντιμετώπιζε πρόβλημα με την εξασφάλιση ψήφου εμπιστοσύνης από τη Βουλή. Στην ψηφοφορία της 8ης Οκτωβρίου 1910, σύμφωνα με ο Γιώργο Αναστασιάδη, υπήρχε έλλειψη απαρτίας και έτσι υπέβαλε την παραίτησή της. Αν και ο βασιλιάς Γεώργιος διαφωνούσε με αυτή την κίνηση, τελικά η Βουλή διαλύθηκε στις 12 Οκτωβρίου 1910 και προκηρύχθηκαν νέες εκλογές. Το γεγονός αυτό οφείλεται –κατά τον Σ.Μαρκεζίνη– στην πολιτική του Βενιζέλου, ο οποίος επιδίωκε μια τέτοια εξέλιξη. Αποσιωπάται εν τούτοις η στάση του βασιλιά, ο οποίος –ανεξάρτητα από το αν συναίνεσε ή συμμετείχε στην όλη εξέλιξη– είχε ήδη διατυπώσει την πρόθεσή του να συνδράμει τον Βενιζέλο κατά το δυνατό, όπως αυτό φαίνεται στο απόσπασμα της επιστολής του προς τον Άθω Ρωμάνο (Κείμενο Β') («Βεβαίως δεν είμαι εγώ εκείνος, όστις θα του παρεμβάλω δυσκολίας κατά την εκπλήρωσιν του καθήκοντός του. Θα τον βοηθήσω προς τούτο με όλας μου τας δυνάμεις, όταν επιστή η ώρα και κληθή εις την αρχή»). Όπως όμως και να 'χει, η προκήρυξη νέων εκλογών, ειδικά ενώ είχε προηγηθεί, λίγους μήνες πριν, η αναμέτρηση της 8ης Αυγούστου, αναστάτωσε τα παλιά κόμματα, τα οποία θεωρώντας αντισυνταγματική την κίνηση του βασιλιά (άλλωστε στη συνεδρίαση της 9ης Οκτωβρίου είχαν θέσει το θέμα αν μπορεί ο βασιλιάς να διαλύσει την Αναθεωρητική Βουλή, κάτι που υποδηλώνει το ότι τα παλαιά κόμματα αφενός θεωρούν ότι η Βουλή που προήλθε από τις εκλογές του Αυγούστου μπορεί να δώσει άλλη βιώσιμη κυβέρνηση, αφετέρου αναγνωρίζουν και αποδίδουν ευθύνες στον Γεώργιο για την ενέργειά του αυτή), αποφάσισαν να μη συμμετάσχουν στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1910. Σ' αυτές οι Φιλελεύθεροι κέρδισαν τη συντριπτική πλειονότητα των εδρών: 307 σε σύνολο 362. Ο Βενιζέλος ήταν πια ελεύθερος να προχωρήσει στο μεταρρυθμιστικό του έργο.

Ο βασιλιάς Γεώργιος, διαθέτοντας εξαιρετικό πολιτικό αισθητήριο (άλλωστε ήξερε να προσαρμόζεται στα κελεύσματα της εποχής, κάτι που είχε ήδη φανεί το 1875 με την υιοθέτηση της αρχής της «δεδηλωμένης»), αποδέχτηκε τη νέα κατάσταση, στην οποία και ο ίδιος βέβαια είχε συνεισφέρει, κρατά όμως ακόμη τις επιφυλάξεις του. Στην επιστολή του προς τον Άθω Ρωμάνο (Κείμενο Β') στέκεται βέβαια επιφυλακτικός απέναντι στις θρυλούμενες πολιτικές ικανότητες του Ελευθερίου Βενιζέλου, αλλά από την άλλη αισιόδοξος για το ενδεχόμενο ότι θα μπορέσει τελικά να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις «και ότι θα υπηρετήσει ούτος την χώραν του και τον Βασιλέα του –εμέ ή τον υιόν μου– με πάσαν αφοσίωσιν, έχων προ οφθαλμών τα συμφέροντα της πατρίδος μας και την θέλησιν του λαού».

Η ελπίδα του Γεωργίου, όπως διατυπώθηκε στην επιστολή του, τελικά επιβεβαιώθηκε. Αρχικά στη συνεδρίαση της Β' Αναθεωρητικής Βουλής στις 26 Φεβρουαρίου 1911, ο Βενιζέλος κατέθεσε την άποψή του για το ποια άρθρα του συντάγματος χρειάζονταν αναθεώρηση. Πρότεινε, μεταξύ άλλων, αναθεώρηση του άρθρου 3, ώστε να δίνεται η δυνατότητα και σε αλλοδαπούς να αναλαμβάνουν θέσεις υπευθύνου διοικήσεως, του άρθρου 5, ώστε να διασφαλίζεται «κατά τρόπον τελειότερον» η προσωπική ελευθερία, του άρθρου 56, που αναφερόταν στην απαρτία του κοινοβουλευτικού σώματος για τη λήψη αποφάσεων και την ψήφιση νόμων. Κατά τον Ελ. Βενιζέλο ήταν επίσης απαραίτητη η αλλαγή του άρθρου 66, με σκοπό την κατάργηση των σφαιριδίων κατά την ψηφοφορία, αφού επιβαλλόταν «η εξεύρεσις εκλογικού συστήματος ανταποκρινομένου εις τας σημερινάς απαιτήσεις». Από την άλλη, ζήτησε την κατάργηση και του άρθρου 91, το οποίο επέτρεπε την κήρυξη στρατιωτικού νόμου «εν περιπτώσει πολέμου ή επιστρατεύσεως».

Τελικά, το πρώτο εξάμηνο του 1911 ψηφίστηκαν από τη Βουλή 53 τροποποιήσεις μη θεμελιωδών διατάξεων του συντάγματος. Δεν έγιναν ριζικές αλλαγές, αλλά αντίθετα, ενισχύθηκε η θέση της μοναρχίας και επετράπη στο βασιλιά, παρά τη συνταγματική απαγόρευση, να συμμετάσχει στη διαδικασία της αναθεώρησης (κάτι που αποτελεί σαφή απόδειξη της διάθεσης του πρωθυπουργού να στηρίξει έμπρακτα το βασιλικό θεσμό). Οι σπουδαιότερες τροποποιήσεις αφορούσαν τη διασφάλιση της διάκρισης των εξουσιών, το ασυμβίβαστο μεταξύ στρατιωτικής και δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας αφ' ενός και βουλευτικού αξιώματος αφετέρου, και τη μονιμότητα των δικαστικών και των δημοσίων υπαλλήλων, κάτι το οποίο είχε εισηγηθεί και ο Ελ. Βενιζέλος στη συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου, προτείνοντας στην αναθεώρηση των άρθρων 75 και 102 («ισοβιότητα και στους εισαγγελείς, αντεισαγγελείς, πταισματοδίκας και ειρηνοδίκας», «την μονιμότητα πάντων των δημοσίων υπαλλήλων»).

Τελικά, το κόμμα των Φιλελευθέρων παγιώθηκε ως δύναμη πολιτική (όπως αυτό φάνηκε στις εκλογές του 1912), και ο αρχηγός τους συγκέντρωσε στο πρόσωπό του την ελπίδα μιας κοινωνίας και μιας χώρας που προσδοκούσαν την επίλυση των μεγάλων εσωτερικών και εξωτερικών τους προβλημάτων.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΡΔΑΤΟΣ
(1891-1961)

Πολιτικός, νομικός και σπουδαίος αυτοδίδακτος ιστορικός με καταγωγή από τη Ζαγορά του Πηλίου. Νομικά σπούδασε στην Αθήνα αλλά τον κέρδισαν η μελέτη της ελληνικής ιστορίας και η πολιτική. Υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδας – Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας (ΚΚΕ). Διετέλεσε μάλιστα Γενικός Γραμματέας του Κόμματος το διάστημα (1920-1924) και διευθυντής του «Ριζοσπάστη». Αν και το 1927 διαφώνησε με το ΚΚΕ για το Μακεδονικό ζήτημα και αποχώρησε, συνέχισε να δρα κοντά του, γι αυτό εξάλλου φυλακίστηκε από το δικτατορικό καθεστώς του Μεταξά. Ως ιστορικός άφησε πίσω του πλούσιο έργο. Κορυφαία συγγραφική δουλειά του η πολύτομη «Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας», ενώ πάταγο έκανε το 1924 «Η κοινωνική σημασία της Ελληνικής Επανάστασης», αφού εισήγαγε τον «ιστορικό υλισμό» στην ανάλυση του Εικοσιένα. Μετά θάνατον εκδόθηκε το βιβλίο του «Ιησούς Χριστός και Χριστιανισμός», όπου ο Κορδάτος κρίνει τον Χριστό ως λαϊκό επαναστάτη και τον Χριστιανισμό ως το μεγαλύτερο επαναστατικό κίνημα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Ο Γιάννης (με ένα «ν» όπως ήθελε να υπογράψει) Κορδάτος διακρίθηκε επίσης ως επιμελητής εκδόσεων της κλασικής Ελληνικής Γραμματείας.

